

Sygn. akt I BP 4/10

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 20 stycznia 2011 r.

Sąd Najwyższy w składzie :

SSN Zbigniew Hajn (przewodniczący)

SSN Małgorzata Gersdorf (sprawozdawca)

SSA Krzysztof Staryk

w sprawie z powództwa K. B.

przeciwko E. Spółce Akcyjnej w K. o odszkodowanie z tytułu rozwiązania umowy o pracę,

po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Pracy, Ubezpieczeń

Spółecznych i Spraw Publicznych w dniu 20 stycznia 2011 r.,

skargi strony pozwanej o stwierdzenie niezgodności z prawem prawomocnego

orzeczenia - wyroku Sądu Okręgowego - Sądu Pracy i Ubezpieczeń Spółecznych w C.

z dnia 9 kwietnia 2008 r.,

1. stwierdza, że wyrok Sądu Okręgowego - Sądu Pracy i Ubezpieczeń Spółecznych w C. z 9 kwietnia 2008 r., jest niezgodny z prawem.

2. zasądza od K. B. na rzecz E. SA w Częstochowie kwotę 480 (czterysta osiemdziesiąt) złotych tytułem kosztów postępowania przed Sądem Najwyższym.

Uzasadnienie

Powód K. B. domagał się od pozwanego E. S.A. przywrócenia do pracy w związku z bezpodstawnym rozwiązaniem stosunku pracy bez wypowiedzenia z winy pracownika, które następnie zmodyfikował na żądanie odszkodowania.

Rozpoznający sprawę Sąd Rejonowy – Sąd Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w C. ustalił następujący stan faktyczny.

Powód został zatrudniony u pozwanego od dnia 12 października 1998 r. na stanowisku asystenta ds. prawnych w pełnym wymiarze czasu pracy. W dniu 30 czerwca 1999 r. doszło do zmiany zakresu zatrudnienia powoda do ½ etatu a jednocześnie zawarto z nim umowę cywilnoprawną na obsługę prawną w ramach prowadzonej kancelarii radcy prawnego. W ramach umowy o pracę do obowiązków powoda należała szeroko ujęta obsługa w zakresie prawa energetycznego, w ramach umowy cywilnoprawnej – windykacja należności z tytułu dostarczanej energii elektrycznej.

W 2004 r. w związku z trudnościami w windykacji należności od szeregu kontrahentów pozwana spółka postanowiła zbyć przysługujące jej wierzytelności podmiotom zajmujących się ich nabywaniem. W pertraktacjach z tymi podmiotami uczestniczył m. in. powód, przy czym nie określono, czy czyni to w ramach stosunku pracy czy stosunku cywilnoprawnego. Powód opiniował złożone przez te podmioty oferty nabycia wierzytelności. W wyniku postępowania przetargowego wyłoniono jeden z nich, z którym zawarto umowę w kwietniu 2004 r.

W trakcie toczących się pertraktacji powód spotkał się co najmniej czterokrotnie z jednym z przedstawicieli podmiotu, który wygrał przetarg – nie były to spotkania związane z wykonywaniem obowiązków na rzecz pozwanego. W trakcie tych spotkań powód przekazywał informacje o innych oferentach oraz o projektowanej treści umowy ze zwycięzcą przetargu.

W dniu 6 kwietnia 2006 r. powód został zatrzymany przez funkcjonariuszy ABW i przewieziony do Prokuratury Okręgowej w L., prowadzącej postępowanie karne przeciwko niemu w sprawie V Ds. [...]. W związku z przedstawionymi mu

zarzutami zastosowano środki zapobiegawcze w postaci zakazu opuszczania kraju, zabezpieczenie majątkowe oraz nakaz powstrzymania się od wykonywania usług prawnych świadczonych w charakterze radcy prawnego na rzecz pozwanego. Postanowienie to zostało utrzymane w mocy postanowieniem Sądu Rejonowego w L. z dnia 8 maja 2006 r.

Pismem z dnia 20 kwietnia 2004 r. pozwana zwróciła się do powoda z pytaniem, czy należy do związków zawodowych lub o wskazanie organizacji, która będzie go reprezentować w sprawach przewidzianych w kodeksie pracy. W odpowiedzi powód pismem z dnia 25 kwietnia 2006 r. poinformował, że nie należy do żadnej organizacji i będzie się zwracał do NSZZ Solidarność o reprezentację i ochronę praw pracowniczych. Związek nie podjął się jednak reprezentacji powoda. W tym samym dniu powód zachorował i pozostawał na zwolnieniu lekarskim do dnia 11 maja 2006 r. W dniu 27 kwietnia 2006 r. doręczono powodowi oświadczenie o rozwiązaniu stosunku pracy na podstawie art. 52 § 1 pkt 1 k.p. jako przyczynę podając „ciężkie naruszenie podstawowych obowiązków pracowniczych, a mianowicie pracując na stanowisku asystenta prawnego E. S.A. dopuścił się powód ujawnienia tajemnicy handlowej spółki, co wynika z treści postanowienia Prokuratora Okręgowego w L. z dnia 11.04.2006 r.”.

Wyrokiem z dnia 4 lutego 2008 r. Sąd Rejonowy w C. zasądził na rzecz powoda kwotę 7.401,96 zł tytułem odszkodowania. Sąd uznał rozwiązanie pod względem formalnym za zgodne z prawem (nie wymagało konsultacji, nie zachodziła ochrona szczególna w okresie choroby). Przyjął natomiast, że podana w oświadczeniu przyczyna była niekonkretna a przez to niezrozumiała dla powoda. Sąd uznał, że w dacie 11 kwietnia 2006 r. nie wydano żadnego postanowienia prokuratorskiego, albowiem status podejrzanego uzyskał powód na skutek postanowienia z dnia 7 kwietnia 2006 r. Nie określono przedmiotu tego postanowienia. Nie wskazano, na czym polegało naruszenie tajemnicy handlowej, niezależnie od tego, że postanowienie z dnia 7 kwietnia 2006 r. w ogóle nie dotyczy tajemnicy handlowej. W tej sytuacji powództwo wymagało uwzględnienia.

Apelacja od tego wyroku wywiedziona przez stronę pozwaną została oddalona wyrokiem Sądu Okręgowego w C. z dnia 9 kwietnia 2008 r.

Sąd Okręgowy podzielił ustalenia faktyczne i ocenę prawną sądu I instancji. Sąd uznał, że przyczyna podana przez pozwanego była niekonkretna. Z uzasadnienia oświadczenia o rozwiązaniu stosunku pracy nie wynika, czy zarzuty dotyczyły powoda jako pracownika czy jako radcy prawnego-zleceniobiorcy. Z faktu wdania się przez powoda w spór merytoryczny nie wynika jeszcze, że rozumiał on przyczynę rozwiązania stosunku pracy. W rezultacie apelację należało oddalić.

Skargę o stwierdzenie niezgodności tego orzeczenia z prawem wywiódł pełnomocnik pozwanego, zarzucając naruszenie art. 56 § 1 k.p. w zw. z art. 30 § 4 k.p. przez ich niewłaściwe zastosowanie przez przyjęcie, że pozwany niekonkretnie określił przyczynę rozwiązania stosunku pracy, w sytuacji, w której powód jako radca prawny a wcześniej prokurator zidentyfikował opisane w tym oświadczeniu uzasadnienie, wdał się w spór a także w sytuacji, gdy sądy orzekające w sprawie uznały przyczynę rozwiązania za prawdziwą.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje.

Zgodnie z art. 424¹ § 1 k.p.c., można żądać stwierdzenia niezgodności z prawem prawomocnego wyroku sądu drugiej instancji kończącego postępowanie w sprawie, jeżeli przez jego wydanie stronie została wyrządzona szkoda, a zmiana lub uchylenie tego wyroku w drodze przysługujących stronie środków prawnych nie było i nie jest możliwe. Skarga stanowi podstawę dla dochodzenia odszkodowania od Skarbu Państwa i stąd jest bezpośrednio powiązana z art. 417 § 1 k.c. i art. 417¹ § 2 k.c. Dlatego w skardze trzeba wskazać rozmiar szkody, jaką spowodowało wadliwe (niezgodne z prawem) orzeczenie sądu.

Skarga o stwierdzenie niezgodności z prawem prawomocnego wyroku ma charakter wyjątkowy; usytuowana wśród nadzwyczajnych środków zaskarżenia, może odnieść zamierzony skutek tylko wówczas, gdy wskazane w niej naruszenie prawa ma charakter kwalifikowany, oczywisty, elementarny. Stąd skarga nie może być traktowana jako normalny środek prowadzący do dochodzenia roszczeń odszkodowawczych od Państwa w odniesieniu do każdego wadliwego wyroku. Innymi słowy, niezgodność z prawem rodząca odpowiedzialność odszkodowawczą Skarbu Państwa musi mieć - w ocenie Sądu Najwyższego - charakter ekstraordynaryjny. Tylko bowiem w takim przypadku orzeczeniu sądu można

przypisać cechy bezprawności (por. wyroki Sądu Najwyższego z 18 stycznia 2005 r., II BP 1/05, OSNP z 2006 r. nr 23-24, poz. 351 oraz z 7 lipca 2006 r., I CNP 33/06, OSNC z 2007 r. nr 2, poz. 35). Niezgodność z prawem rodząca odpowiedzialność odszkodowawczą Skarbu Państwa (art. 424¹ § 1 k.p.c. w związku z art. 417 § 1 k.c. i art. 417¹ § 2 k.c.) musi polegać na oczywistej i rażącej obrazie prawa. Stan prawny wynikający z wykładni art. 77 ust. 1 Konstytucji nie może być bowiem rozumiany jako stworzenie podstawy prawnej do dochodzenia roszczeń odszkodowawczych w odniesieniu do każdego wadliwego orzeczenia sądowego. (por. wyrok TK z 4 grudnia 2001 r., SK 18/00- OTK z 2001r. nr 8, poz.256). W sprawie niniejszej doszło jednak do poważnej obrazy prawa.

Odnosząc powyższe rozważania do okoliczności sprawy należy stwierdzić, że zaskarżony skargą wyrok Sądu Okręgowego w C. z 9 kwietnia 2008 r. jest niezgodny z prawem w tym znaczeniu, że jest sprzeczny z ogólnie uznanymi standardami wnioskowań prawniczych i przyjmowanymi rozstrzygnięciami. Chodzi o wadliwe zastosowanie / wadliwą subsumcję art. 56 § 1 k.p. w zw. z art. 30 § 4 k.p. Sąd Okręgowy przyjął mianowicie, że przyczyna podana w piśmie rozwiązującym stosunek pracy z powodem była niekonkretna, a przez to rozwiązanie stosunku pracy w trybie natychmiastowym było sprzeczne z prawem. Pracodawca odwołał się bowiem w swym oświadczeniu woli niejako dodatkowo (dowodowo) do postanowienia Prokuratury Okręgowej w L., które to postanowienie miało dowodzić zarzucanych pracownikowi działań, podając wadliwą (11 kwiecień 2006 r.) datę postanowienia. Bezspornym w sprawie jest jednak, iż pod tą samą sygnaturą akt Prokuratura wydała postanowienie w innym dniu, a mianowicie 7 kwietnia 2006 r. Ponadto przyczyna wypowiedzenia była w piśmie pracodawcy zwerbalizowana, błędnie jedynie wskazano na datę postanowienia Prokuratury. Biorąc pod uwagę fakt, iż toczyło się przed Prokuraturą Okręgową postępowanie, dotyczące powoda, wydane zostało w tej sprawie postanowienie, powód był radcą prawnym, a wcześniej prokuratorem, trzeba w drodze wnioskowania logicznego przyjąć jako nie budzące wątpliwości, iż powodowi znane były przyczyny rozwiązania stosunku pracy w trybie natychmiastowym, a wadliwe podanie daty postanowienia Prokuratury w oświadczeniu woli pracodawcy stanowiło w kontekście całej sprawy oczywistą omyłkę. Przy ocenie znaczenia oświadczenia woli pracodawcy należy

bowiem brać pod uwagę całą treść oświadczenia, a także okoliczności sprawy, w tym osobę pracownika, do której owo oświadczenie jest kierowane. Trzeba uwzględnić stopień wykształcenia i poziom wiedzy oraz kwalifikacji zawodowych. I to są tezy nie budzące wątpliwości w nauce i judykaturze. Ad casum stan faktyczny w tym zakresie był na tyle oczywisty, iż nie powinien podlegać jakiegokolwiek interpretacji, zmierzającej do wykazania, iż pracownikowi nie były znane przyczyny zwolnienia z pracy lub też przyczyny te były niezrozumiałe i sprawa wymaga subsumcji art. 30§4 k.p. w zw. z art. 56 k.p. Postępowanie przed Prokuraturą przeczy jednoznacznie takiej ocenie. Prawomocny wyrok sądu jest niezgodny z prawem w rozumieniu art. 424¹ §1 k.p.c. jeżeli zapadłe w nim rozstrzygnięcie wynika z oczywiście wadliwej subsumcji prawnej, która nie znajduje uzasadnienia w drodze jakiegokolwiek interpretacji prawa.

Z tych względów orzeczono, jak w sentencji.